

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Кожухар О.М.

студент,

Юридичний інститут

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ТОВАРІВ, РОБІТ І ПОСЛУГ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНИ В УКРАЇНІ

Основними нормативними актами у цій сфері є оборонного замовлення є Конституція України, Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, закони України «Про державне оборонне замовлення» від 3 березня 1999 року № 464-XIV [1], «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII [2], «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 року № 922-VIII [4], «Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони» від 12 травня 2016 року № 1356-VIII [3] та інші законодавчі акти України.

Закон України «Про державне оборонне замовлення» від 3 березня 1999 року № 464-XIV визначає загальні правові засади планування і формування державного оборонного замовлення та регулює особливості відносин, пов'язаних з визначенням та здійсненням процедур закупівлі продукції, виконанням робіт та наданням послуг оборонного призначення (продукція, роботи і послуги) [1].

Аналізуючи Закон України «Про державне оборонне замовлення» від 3 березня 1999 року № 464-XIV необхідно наголосити, що він беззаперечно застарілий та вимагає або оновлення або скасування на прийняття нового акту. При цьому, деякі норми не приведені у відповідності до дії нормативних актів, зокрема, відповідно до Ст. 2 правовою основою оборонного замовлення є, зокрема, Закон України

«Про організацію оборонного планування», який вже втратив чинність. Також у цьому законі є посилання на Закон України «Про організацію оборонного планування» (Ст. 6), що також втратив чинність.

Наступний Закон України «Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони» від 12 травня 2016 року № 1356-VIII визначає особливості здійснення процедур закупівлі товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони в особливий період, у період проведення антитерористичної операції, у період введення надзвичайного стану [3].

Загалом, Закон України «Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони» від 12 травня 2016 року № 1356-VIII є в деякій мірі обмеженим в питанні регулювання закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення оборони в Україні, адже як і вказано в цьому акті, розкриває процес закупівель лише у визначений період – проведення певних військових дій на території України.

Необхідно вказати про роль Закону України «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 року № 922-VIII, що установлює правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади. Метою цього Закону є забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції [4].

У Законі України «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 року № 922-VIII визначено, що діяльність в окремих сферах господарювання – діяльність, що здійснюється в одній або декількох з таких сфер: розроблення, виготовлення, реалізація, ремонт, модернізація та утилізація озброєння, військової техніки, військової зброї і боєприпасів до неї, організація, координація, а також безпосереднє постачання товарів, виконання робіт та надання послуг на виконання державного оборонного замовлення [4].

При цьому, в Законі України «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 року № 922-VIII вказано, що дія цього Закону не

поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є: товари, роботи і послуги, що підлягають закупівлі відповідно до угод, що укладаються центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері національної безпеки, у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва із спеціалізованими організаціями, які здійснюють закупівлі. Закупівля таких товарів, робіт і послуг здійснюється згідно з правилами і процедурами, установленими відповідними спеціалізованими організаціями [4].

Таким чином, тріада законодавчих актів в більшій мірі регулюють закупівлі товарів, робіт і послуг для забезпечення оборони в Україні, однак, цей процес є недосконалим, оскільки існують суперечності щодо ролі Закону України «Про публічні закупівлі» в забезпеченні потреб оборони, Закон України «Про державне оборонне замовлення» є застарілим та неефективним, а Закон України «Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони» поширюється лише на закупівлі лише в певний період – проведення військових дій на території України, що взагалі робить цей закон актом тимчасової дії. Усе це вказує на необхідність змін до чинного законодавства або ж прийняття спеціалізованого акту про оборонні закупівлі.

Необхідно вказати про те, що наприкінці 2019 року, Верховною Радою України прийнято за основу законопроект «Про оборонні закупівлі» № 2398-д. Законопроектом передбачено розвиток оборонної промисловості в сфері публічних закупівель. Направлення цього Закону діє на покращення рівня характеристик отриманого замовником товару та надання пріоритету українським виробникам [5; 6].

Законопроектом «Про оборонні закупівлі» № 2398-д пропонується визначати загальні правові засади планування і формування обсягів та особливостей здійснення закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення для забезпечення потреб оборони, здійснення державного і демократичного (цивільного) контролю в цій сфері. Метою цього законопроекту є забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища та запобігання корупції у сфері оборонних закупівель, розвитку добросовісної конкуренції, а також ефективного та

прозорого планування, реалізації і контролю за оборонними закупівлями. Цей Законопроект також передбачає гармонізацію законодавства України у сфері оборонних закупівель з положеннями Директиви 2009/81/ЄС відповідно до Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [5].

Загалом, нормативно-правове регулювання закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення оборони в Україні є процесом впливу системи норм права та рекомендацій правового характеру на процес державних оборонних закупівель, на основі якого формується механізм регулювання закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення оборони та визначаються засади, порядок та суб'єкти здійснення оборонних закупівель. При цьому, в Україні існують значні проблеми в сфері нормативно-правового регулювання закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення оборони, що пов'язані з неузгодженістю нормативних актів, застарілістю та неефективністю деяких законів, які треба вирішувати шляхом прийняття цілісного спеціалізованого закону про оборонні закупівлі, що буде сформований на основі європейських стандартів здійснення державних закупівель.

Список використаних джерел:

1. Про державне оборонне замовлення: Закон України від 03.03.1999 № 464-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 17. Ст. 111.
2. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради. 2018. № 31. Ст. 241.
3. Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони: Закон України від 12.05.2016. № 1356-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 24. Ст. 488.
4. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 9. Ст. 89.
5. Проект Закону про оборонні закупівлі № 2398-д від 27.11.2019. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2019. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67485
6. ТОП законотворчих нововведень у публічних закупівлях за грудень 2019. Zakupki: інформаційний веб-сайт. 2019. URL: <https://zakupki.com.ua/top-zakonotvorchyh-novovveden-u-publichnyh-zakupivlyah-za-gruden-2019.html>